

Co-funded by
the European Union

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

PROUD AMBASSADORS POLICY REKOMMENDATIONER FÖR STÖD TILL HBTQIA+ UNGDOM

Detta projekt är finansierat genom Europeiska kommissionen. Innehållet i denna publikation reflekterar endast författarnas synpunkter och reflekterar inte nödvändigtvis kommissionens eller Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor-MUCF. Varken EU eller bidragsgivaren kan hållas ansvariga för något innehåll i publikationen

sensus

THE Cube
Entrepreneurship
Support & Education

pal network
Fighting discrimination and anti-Oppression

LEGEBITRA

REGIONALITÀ
REGIONE EMILIA
REGIONE LIGURIA
REGIONE PIEMONTE
REGIONE SARDEGNA
REGIONE SICILIA
REGIONE TOSCANA
REGIONE UMBRIA
REGIONE VAL D'AOSTA
REGIONE VENETIA

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	5
2. Inledning.....	7
Europeisk politisk bakgrund och institutionell bakgrund	7
EU:s jämställdhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025	7
EU:s ungdomsstrategi (2019–2027)	8
EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna	8
Den europeiska pelaren för sociala rättigheter	8
3. Metodik.....	10
a. Kartläggning av god praxis i varje partnerland	10
b. Internationella inledande möten online.....	10
c. Lokala fokusgrupper.....	11
4. Forskningsresultat från lokala möten om god praxis och Digital Inception	12
God praxis.....	12
a. HBTQIA+ Ungas psykiska hälsa i Sverige av SENSUS	14
b. Skapa utrymme för HBTQIA+-ungdomar – ett grekiskt perspektiv av CUBE NGO	18
c. En europeisk ögonblicksbild av HBTQIA+-ungdomar: psykisk hälsa, rättigheter och politiska klyftor i Belgien av PAL Network.....	21
d. Ett slovenskt perspektiv av LEGEBITRA.....	24
e. Ett italienskt perspektiv av kommunen Reggio Emilia	27
Digitala inledande möten	29
Gemensam god praxis	32
Gemensamma utmaningar och luckor.....	32
5. Fokusgrupper	33
Sensus, Sverige	33
CUBE NGO, Grekland	35
PAL Network, Belgien.....	36
LEGEBITRA, Slovenien	38
Kommunen Reggio Emilia, Italien	40
6. Policyrekommendationer från partner	44
Psykisk hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård.....	44

1. HBTQIA+-nav för psykisk hälsa i varje region	44
2. Offentligt finansierad könsbeträffande vård	44
3. HBTQIA+-kompetensutbildning för hälso- och sjukvårdspersonal.....	44
4. Lokala kontaktpunkter för stöd till psykisk hälsa	44
Utbildning och inkludering i skolan.....	44
5. Obligatorisk HBTQIA+-utbildning för lärare	44
6. Sexuell och affektiv utbildning av experter	45
7. Inkluderande läroplan och läromedel.....	45
8. Utsedd säker personal i varje skola	45
9. Inkluderande skollokaler	46
Sysselsättning och inkludering på arbetsplatsen	46
10. Lag om inkludering på arbetsplatsen.....	46
11. Skyddat deltagande i medvetenhetsprogram under arbetstid	47
Rättslig och institutionell reform	47
12. Juridiskt erkännande av könstillhörighet baserat på självbestämmande..	47
13. Utvidga antidiskrimineringslagarna till att även omfatta icke-binära och intersexpersoner	48
14. Stärka genomförandet av antidiskrimineringspolitiken	49
15. Transparenta och inkluderande processer för rättsliga reformer	49
16. Permanenta mekanismer för samarbete mellan stat och civilsamhälle...	50
Säkerhet, rättvisa och brottsbekämpning	51
17. HBTQIA+-utbildning för polis och personal inom rättsväsendet.....	51
18. Arbetsplatser mot diskriminering i varje kommun	51
19. Användarvänliga rapporteringsverktyg för rättighetskränkningar	51
Institutionellt ansvarsutkrävande och utvärdering av politiken.....	52
20. Övervaka skolans efterlevnad av inkluderingspolicier.....	52
21. Institutionellt ansvar för fel i yrkesutövningen	52
22. Ungdomars och det civila samhällets representation i översynen av politiken.....	52
Samhällsengagemang och social inkludering	52
23. Kampanjer för att öka medvetenheten om lokala insatser på landsbygden och i konservativa områden	52

24. Lagstiftning för inkluderande medierepresentation	53
25. Solidaritet och dialog över rörelsegränserna	53
7. Ytterligare förslag på gemenskapsnivå	54

1. Sammanfattning

Projektet med titeln "Stöd till inkludering och rapportering av HBTQIA+-ungdomar och deras psykiska välbefinnande i Europa - stolta ambassadörer" (Ref. N. 2024-1-SE02-KA220-YOU-000250648) är ett europeiskt initiativ som finansieras inom ramen för Erasmus+-programmet och som syftar till att främja hbtqi+-ungdomars rättigheter och välbefinnande över hela kontinenten. Projektet syftar till att **främja inkludering och stöd för HBTQIA+-ungdomar, med särskilt fokus på att skydda deras psykiska välbefinnande**, som ofta påverkas negativt av ihållande diskriminering. Denna situation leder ofta till att deras erfarenheter underrapporteras och att de inte får tillräckligt stöd.

För att ta itu med detta engagerar projektet ett brett spektrum av intressenter – **HBTQIA+-organisationer och aktivister, yrkesverksamma inom psykisk hälsa, ungdomsarbetare och volontärer, utbildnings- och forskningsinstitutioner, lokala och nationella myndigheter och centra som främjar psykiskt välbefinnande** – för att främja en mer lyhörd, stödjande och inkluderande miljö för HBTQIA+-ungdomar i hela Europa.

För att uppnå målet är projektets verksamhet uppbyggd kring fyra sammanlänkade pelare:

- **Politiska reformer:** Projektet bedriver **påverkansarbete på lokal/nationell och europeisk nivå** för att främja jämställdhet. Detta inkluderar förslag på inkluderande policyer som skyddar HBTQIA+-personer från diskriminering.
- **Pedagogisk utveckling:** Initiativet utvecklar **inkluderande läroplaner och riktade utbildningsprogram** som syftar till att främja förståelse och acceptans inom skolor och andra utbildningsinstitutioner. Dessa resurser är utformade för att skapa säkra och stödjande inlärningsmiljöer för alla elever.
- **Utbildningsmöjligheter:** Projektet tillhandahåller specialiserad utbildning för lärare, beslutsfattare och förespråkare och utrustar dem med de färdigheter och kunskaper som behövs för att stödja HBTQIA+-ungdomar med lyhördhet och kompetens.
- **Kamratvägledning:** Centralt för projektet är skapandet av mentorskap och stödnätverk, vilket stärker HBTQIA+-ungdomar genom kontakt, delade erfarenheter och samhällsledd vägledning.

Parterna som samarbetar i detta projekt är:

- **Sensus från Region Stockholm-Gotland, Lead Partner** – Ett nätverk av organisationer som arbetar med medborgerliga rättigheter, hälsa och välbefinnande.

- **CUBE NGO- Institute of Support and Studies on Entrepreneurship, Social Development and Cohesion (Grekland)** - Ett institut som fokuserar på att stödja och forska om entreprenörskap, social utveckling och social sammanhållning.
- **PAL Network (Belgien)** – Ett europeiskt nätverk som bekämpar diskriminering och främjar integration av utsatta grupper i utbildning och sysselsättning.
- **Kommunen Reggio Emilia (Italien)** – I synnerhet med hjälp av kontoret för lika möjligheter.
- **Legebitra (Slovenien)** – Kulturell information och psykosocial rådgivning för HBTQIA+ Association – en HBTQIA+-organisation i det civila samhället.

Denna Policy Brief är kulmen på det samarbete som utförts av Proud Ambassadors. Detta dokument är resultatet av de insatser som genomförts inom ramen för den första pelaren i projektet "Politiska reformer": en rapport som sammanför lokala förhållanden, institutionell praxis och röster från ungdomar och yrkesverksamma från flera europeiska länder. I det här dokumentet hittar du en samling exempel på god praxis, en redogörelse för de hinder som fortfarande står i vägen för jämställdhet och en uppsättning med 25 riktade rekommendationer till offentliga institutioner, beslutsfattare, utbildare och tjänsteleverantörer. Den här rapporten samlar kunskap och engagemang från samhällen som arbetar för att göra Europa till en mer rättvis och inkluderande plats för HBTQIA+-ungdomar. Det är både en dokumentation av vad som har gjorts och en uppmaning till handling för vad som måste komma härnäst. Dokumentet syftar till att vägleda politiska reformer, institutionell kapacitetsuppbyggnad och lokalt ledda strategier för inkluderande ungdomsstöd.

2. Inledning

HBTQIA+-ungdomar i hela Europa står inför en rad utmaningar, från social utestängning och diskriminering till begränsad tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning. Vissa länder har gjort framsteg på lagstiftningsområdet, men det finns fortfarande luckor i genomförandet.

Projektet Stolta ambassadörer syftar till att lyfta ungas röster och samhällsperspektiv till den politiska arenan. I synnerhet syftar arbetspaket 2 "LGBTQIA+ Youth Mental Health: Good Practices and Policy Recommendations" till att kartlägga de befintliga förhållandena i partnerländerna, när det gäller god praxis och positiva rättsliga, ramverk och regleringsinsatser när det gäller stöd till hbtqia+-ungdomar och deras psykiska hälsa och – från dessa insatser och från berörda parter engagemang (experter, unga yrkesverksamma, verksamhet osv.) - Utarbeta politiska rekommendationer.

Denna brief är kulmen på arbetet under WP2 och syftar till att:

- Sammanfatta partnernas resultat, god praxis och problemområden.
- Presentera gemensamma politiska rekommendationer som möjliga aktiva lösningar för identifierade insatsområden.

Europeisk politisk bakgrund och institutionell bakgrund

I hela EU har skyddet av hbtqia+-rättigheter och främjandet av psykiskt välbefinnande för alla ungdomar blivit allt viktigare politiska prioriteringar. Projektet Stolta ambassadörer är en del av EU:s föränderliga ram och är ett direkt svar på institutionella strategier som syftar till att minska diskriminering, främja inkludering och stärka systemen för psykisk hälsa.

EU:s jämställdhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025

Europeiska kommissionens jämställdhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025 innehåller en djärv vision för att bygga ett EU "där alla är fria att vara sig själva". Strategin prioriterar åtgärder inom fyra pelare:

- Bekämpa diskriminering, med fokus på hatbrott, ojämlikhet på arbetsplatsen och institutionell partiskhet.
- Garantera säkerhet, inbegripet skydd mot hatpropaganda och könsrelaterat våld.
- Bygga inkluderande samhällen, särskilt inom utbildning, hälsa, kultur och idrott.

- Leda uppmaningen till jämlikhet globalt, genom diplomati och internationellt samarbete.

I strategin uppmanas medlemsstaterna att förbättra sin nationella lagstiftning om icke-diskriminering och erkännande av könstillhörighet och att anta nationella handlingsplaner för lika möjligheter för hbtqi-personer. De stolta ambassadörernas rekommendationer ligger i linje med dessa prioriteringar, särskilt när det gäller inkluderande utbildning, tillgång till hälso- och sjukvård och institutionellt ansvarstagande.

EU:s ungdomsstrategi (2019–2027)

EU:s ungdomsstrategi främjar ungdomars deltagande, inkludering och egenmakt i hela Europa. Den betonar psykisk hälsa, icke-diskriminering och lika tillgång till tjänster, vilket är i linje med projektets mål. Två av de 11 europeiska ungdomsmålen är särskilt relevanta:

- Mål 3: Inkluderande samhällen – syftar till att säkerställa lika rättigheter för alla unga, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.
- Mål 5: Psykisk hälsa och välbefinnande – främjar utbildning i psykisk hälsa, tillgång till tjänster och minskning av stigmatisering.

Genom sina ungdomsledda fokusgrupper och påverkansarbete för en inkluderande ungdomspolitik bidrar Proud Ambassadors till genomförandet av dessa mål på en transnationell nivå.

EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna

I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna fastställs principerna om värdighet, jämlikhet och frihet. I artikel 21 förbjuds diskriminering på grund av kön, sexuell läggning eller andra egenskaper. Artikel 24 skyddar barns rättigheter, inklusive rätten att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i frågor som rör dem.

De politiska förslag som läggs fram i denna rapport syftar till att säkerställa att dessa rättigheter inte bara upprätthålls i lag utan också förverkligas i vardagliga institutionella praktiker, särskilt för HBTQIA+-ungdomar.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som antogs 2017, utgör en grund för social inkludering och lika tillgång till hälso- och sjukvård, utbildning och

sysselsättning av god kvalitet. Princip 1 garanterar rätten till likabehandling och lika möjligheter. Princip 16 säkerställer tillgång till hälso- och sjukvård och princip 11 betonar utbildning av god kvalitet och för alla.

Projektets fokus på strukturella reformer i skolor, mentalvårdstjänster och arbetsplatser stöder genomförandet av dessa rättigheter, särskilt för marginaliserade HBTQIA+-ungdomar.

Trots dessa institutionella ramar visar erfarenheter i hela Europa att det finns en ihållande klyfta mellan juridiska rättigheter och inkludering i den verkliga världen för HBTQIA+-ungdomar. Enligt EU:s byrå för grundläggande rättigheter rapporterade 62 procent av hbtqi-ungdomar i åldern 15–24 år att de undviker offentliga ömhetsbetygelser av rädsla för övergrepp, och nästan hälften av transungdomar och icke-binära ungdomar utsätts för diskriminering i utbildningssammanhang¹. Data om psykisk hälsa är lika oroande: HBTQIA+-ungdomar löper fortfarande tre till fem gånger större risk att drabbas av depression, ångest och självmordstankar än sina heterosexuella cispersoner². Statistiken visar hur brådskande det är att omsätta EU:s åtaganden i konkreta, ungdomsinriktade reformer på nationell och lokal nivå.

I detta bredare sammanhang fungerar projektet Stolta ambassadörer både som ett svar på och en mekanism för att främja EU:s prioriteringar om jämlikhet, inkludering och ungdomars psykiska välbefinnande. I följande avsnitt beskrivs de deltagandebaserade och forskningsbaserade metoder som används för att grunda dessa politiska mål på verkliga erfarenheter i fem medlemsstater.

¹ Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA), **A long way to go for LGBTI equality (2020)**

<https://fra.europa.eu/en/publication/2020/eu-lgbti-survey-results>

² ILGA-Europe, **"Hbti-personers psykiska hälsa och välbefinnande i Europa" (2023)**

<https://www.ilga-europe.org/report/mental-health-and-well-being-of-lgbti-people-in-europe-2023>

3. Metodik

Den metod som använts för att utarbeta denna rapport omfattar särskilda åtgärder som genomförts av alla partner:

- Kartläggning av lokal god praxis i varje partnerland
- Internationella startmöten online
- Lokala fokusgrupper

a. Kartläggning av god praxis i varje partnerland

Varje territorium genomförde en nationell rapport för att kartlägga befintlig god praxis och positiva rättsliga och/eller politiska ingripanden när det gäller det stöd som ges till hbtqia+-grupper, med tonvikt på ungdomar och efterlevnaden av EU:s normer, i syfte att identifiera problematiska områden. Skrivbordsforskning har genomförts av varje partner för att kartlägga den nuvarande situationen och befintlig god praxis på lokal/regional/nationell nivå. I slutändan utarbetades 5 nationella rapporter med totalt 51 exempel på god praxis.

Dessa rapporter utgjorde utgångspunkten för parterna att organisera nästa verksamhet och att börja diskutera, både lokalt och internationellt, om luckor och positiva erfarenheter.

b. Internationella inledande möten online

För att utbyta god praxis från varje sammanhang började parterna engagera externa intressenter som var relevanta för projektet. I synnerhet: unga aktivister, unga yrkesverksamma (t.ex. utbildare, personer som arbetar med psykisk hälsa, psykologer, ungdomsutbildare osv.), experter (yrkesverksamma inom eller utanför partnerorganisationer med hög sakkunskap om HBTQIA+ och frågor som rör ungdomars psykiska hälsa). Dessa intressenter bjöds in till de första internationella utbytena med sina kollegor från andra länder tack vare de 2 inledande onlinemötena som anordnades av projektets partnerskap. Under dessa möten kunde deltagarna lära känna varandra och i synnerhet känna till andra länders goda praxis, rättsliga och regleringsmässiga sammanhang och luckor. Deltagarna utbytte och deltog i samtal på hög nivå om sin egen arbetsmiljö och nationella/regionala/lokala sammanhang. Ur dessa diskussioner framkom vissa ämnen och prioriteringar att ta itu med.

c. Lokala fokusgrupper

Fem fokusgrupper genomfördes – en i varje partnerland – med olika deltagare, bland annat beslutsfattare, ungdomsrepresentanter, utbildare och yrkesverksamma inom psykisk hälsa (vissa var samma deltagare i de inledande mötena, men inte alla, eftersom den lokala fokusgruppen möjliggjorde ett bredare deltagande av berörda parter eftersom de hölls på lokala språk). En blandning av personliga och onlinebaserade metoder säkerställde tillgänglighet och inkludering.

Intressenternas profiler

I varje fokusgrupp ingick minst fem externa intressenter med relevans för HBTQIA+-ungdomsfrågor. Deltagare representerade:

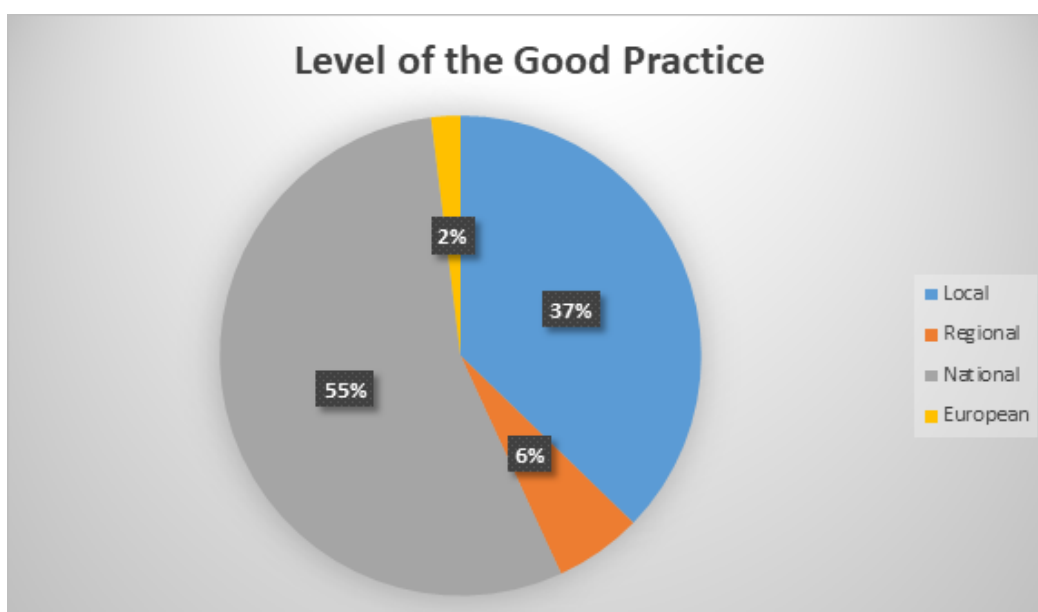
- Lokala myndigheter
- Professionella inom ungdomsstöd (psykologer, lärare, socialarbetare)
- Ungdomsaktivister
- Akademiska experter
- Organisationer i det civila samhället
- Ledare för HBTQIA+-communityt

4. Forskningsresultat från lokala möten om god praxis och Digital Inception

Från sökning och analys av befintlig god praxis och digitala inledande möten kunde partnererna identifiera och diskutera gemensamma utmaningar och luckor, som sedan diskuterades vidare inom lokala fokusgrupper. Alla partner arbetade med att identifiera god praxis från sina egna lokala/regionala eller nationella förhållanden, och sedan analyserade och beskrev de dem i nationella rapporter. Nedan följer en översikt över detta arbete.

God praxis

Sammanlagt 51 exempel på god praxis samlades in bland de 5 partnererna. En översikt över metoderna finns nedan.

SWEDEN: GOOD PRACTICES

by Sensus – Region Stockholm-Gotland

a. HBTQIA+ ungas psykiska hälsa i Sverige av SENSUS

SENSUS har undersökt nationell god praxis i Sverige som stödjer HBTQIA+-ungdomar, med fokus på juridiska och policydrivna initiativ som syftar till att främja inkludering, bekämpa diskriminering och säkerställa lika rättigheter. Analysen belyser det civila samhällets roll när det gäller att ta itu med de utmaningar som unga HBTQIA+-personer står inför, tillsammans med en genomgång av viktiga lagar, policyer och institutionella ramar som påverkar deras vardagsupplevelser. Tonvikten har lagts på åtgärder som riktar sig till yrkesverksamma som interagerar med HBTQIA+-ungdomar, inklusive lärare, vårdgivare och andra institutionella representanter, eftersom dessa miljöer ofta spelar en avgörande roll för att forma ungdomars välbefinnande och känsla av tillhörighet.

God praxis	Nivå	Sektor	Ämne/er
A strategy for equal rights and opportunities regardless of sexual orientation, gender identity, or gender expression (<i>En strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck</i>)	Nationell	Rekommendation från allmänheten/politiken	Förbättra välbefinnandet och det sociala deltagandet för HBTQIA+-personer, med fokus på marginaliserade grupper och ungdomar.
Intervention för att utbilda personal i skolor om inkludering för HBTQIA+-personer, från den icke-statliga organisationen Transammans	Lokal	Icke-statlig organisation/utbildning	Utbildningen syftar till att ge lärare verktyg och kunskap för att säkerställa att skolorna är säkra, inkluderande och stödjande platser för alla elever.
En digital plattform för stödjande samtal med en socialsekreterare för individer som utforskar eller hanterar	Nationell	Icke-statlig organisation/tjänst för privatpersoner	Digital plattform för stödjande samtal med en socialsekreterare för individer som utforskar eller hanterar

könsidentitetsrelaterade frågor			könsidentitetsrelaterade frågor.
RFSU:s metodbank för undervisning om sexualitet, samtycke och relationer	Nationell	Utbildning	Resurs för lärare för att underlätta lektioner om sexualitet, samtycke och relationer.
Ingripande på nätet, skapa trygga utrymmen för HBTQIA+-personer på nätet	Lokalt/nationellt	Trosbaserat stöd, HBTQIA+-inkludering, engagemang i sociala medier	Onlinegemenskaper som ger en säker och bekräftande miljö där minoriteter inom den kristna HBTQIA+-gemenskapen kan ansluta, dela erfarenheter och känna sig stärkta.
Utveckling av policyer, påverkansarbete och initiativ för jämlik hälso- och sjukvård	Nationell	Hälso- och sjukvård, allmän ordning, mänskliga rättigheter	Insatser för att ta itu med ojämlikheter i hälso- och sjukvård, med ökad medvetenhet och politiska justeringar.
Handlingsplan, baserad på undersökningsresultat	Nationell	Principrekommendation	Utvärdera och förbättra säkerheten och välbefinnandet för HBTQIA+-ungdomar i Sverige
Juridisk rådgivning, opinionsbildning, stödtjänster, informationsresurser	Lokalt/nationellt	Mänskliga rättigheter, socialtjänst, juridiskt stöd, HBTQIA+-rättigheter	Tjänster som syftar till att stödja unga transpersoner genom könsbekräftande processer, med särskilt fokus på att navigera i de juridiska aspekterna.
Rättslig ram, åtgärder mot diskriminering	Nationell	Mänskliga rättigheter,	Lagen syftar till att förebygga och bekämpa diskriminering på olika

		sysselsättning, utbildning	grunder, bland annat kön, könsidentitet och könsuttryck, och säkerställa lika rättigheter och möjligheter för alla individer.
Policy och rättsliga ingripanden - Reform av könstillhörighetslagen för att tillåta självidentifiering av kön utan behov av medicinsk diagnos eller sterilisering.	Nationell	Lagstiftning och mänskliga rättigheter	Reform av könstillhörighetslagen som gör det möjligt för individer att själva identifiera sitt kön utan att behöva en medicinsk diagnos eller genomgå sterilisering.

GREECE: GOOD PRACTICES

by CUBE NGO

b. Skapa utrymme för HBTQIA+-ungdomar – ett grekiskt perspektiv av CUBE NGO

God praxis i Grekland är huvudsakligen lagförslag i grekiskt rättsligt sammanhang. Baserat på bristen på specifika insatser relaterade till HBTQIA+-ungdomar och/eller deras psykiska välbefinnande uteslutande, fokuserade forskningen på det allmänna rättssystemet i landet, vilket följaktligen tjänar till att skydda HBTQIA+-ungdomars rättigheter, åtminstone till viss del.

God praxis	Nivå	Sektor	Ämne/er
Lag 3500/2006	Nationell	Juridiskt/socialt välfärd	Förebyggande av våld i hemmet, stöd till brottsoffer, rättsligt skydd
Lag 3896/2010	Nationell	Juridiskt/socialt välfärd	Icke-diskriminering i arbetslivet
Lag 4356/2015	Nationell	Familjerätt, Socialtjänst, Mänskliga rättigheter	Erkännande av registrerade partnerskap, samkönade pars rättigheter
Lag 4443/2016	Nationell	Tillämpning av likabehandling	Bekämpning av diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet osv.
Lag 4491/2017	Nationell	Lagstiftning om mänskliga rättigheter, juridisk identitet	Självbestämmande mellan könen, juridiskt könsbyte
Nationell strategi för jämställdhet (2021)	Nationell	Juridik, Utbildning, Socialtjänst	HBTQIA+-jämlighet, antidiskriminering, allmänhetens medvetenhet

Juridik 5089/2024	Nationell	Juridiskt/socialt välfärd	Samkönade borgerliga äktenskap, familjerättigheter, adoptionsrätt
Thessaloniki Pride	Lokalt/region alt/nationellt	Medvetenhet, påverkansarbete, utbildning	HBTQ+-synlighet, antidiskriminering, politiskt påverkansarbete
Atens stolthet	Lokalt/region alt/nationellt	Utbildning, påverkansarbete, samhällsbyggande	HBTQIA+-synlighet, förespråkande av rättigheter, medvetandehöjande åtgärder
Färg Ungdom	Lokalt/region alt/nationellt	Utbildning, påverkansarbete, juridiskt stöd	HBTQIA+-stöd för ungdomar, antimobbning, juridisk och psykologisk hjälp

BELGIUM: GOOD PRACTICES

by PAL Network

c. En europeisk ögonblicksbild av HBTQIA+-ungdomar: psykisk hälsa, rättigheter och politiska klyftor i Belgien av PAL Network

De goda metoderna har identifierats genom omfattande skrivbordsforskning, med fokus på både rättsliga ramverk och samhällsinitiativ som stöder inkludering av HBTQIA+-personer. Samtidigt dokumenterades gräsrotsinitiativ och institutionella initiativ, inklusive tjänster för psykisk hälsa och kampanjer för att öka medvetenheten, för deras roll i att främja inkluderande samhällen.

God praxis	Nivå	Sektor	Ämne/er
Belgiens omfattande politik för sexualundervisning (2012)	Nationell	Allmän och yrkesinriktad utbildning	Könsidentitet, sexuell läggning, samtycke
Legalisering av samkönade äktenskap (2003)	Nationell	Juridiska och medborgerliga rättigheter	Jämlika äktenskap, HBTQIA+-rättigheter
Nationell handlingsplan mot homofobi och transfobi (2018–2022)	Nationell	Jämlikhet och inkludering	Antidiskriminering, förebyggande av våld
Handlingsplan för hbtqia+-personer i Vallonien (2020–2024)	Regionalt (Vallonien)	Mänskliga rättigheter, socialtjänst	Hälso- och sjukvård, sysselsättning, utbildning
Legalisering av adoptionsrätt för samkönade par (2006)	Nationell	Juridiska och medborgerliga rättigheter	Adoption, jämlikhet och familjens rättigheter
Lagstiftning mot diskriminering	Nationell	Icke-diskriminering, rättsligt skydd	Jämställdhet i arbetslivet, förebyggande av hatbrott
Lumi Lumi	Nationell	Stöd för psykisk hälsa, socialtjänster	Stöd till HBTQIA+-ungdomar, identitetskamper

Lag om erkännande av könstillhörighet (2018)	Nationell	Juridiska, medborgerliga rättigheter	Juridiskt könsbyte, transpersoners rättigheter
Regnbågshusens nätverk	Lokalt/regi onalt	Social integration, utbildning, stödtjänster	Trygga rum, stöd från samhället
Alliansen Skola & Välfärd	Regionalt (Flandern)	Utbildning, social välfärd	HBTQIA+-inkludering, förebyggande av mobbning

SLOVENIA: GOOD PRACTICES

by Legebitra

d. Ett slovenskt perspektiv av LEGEBITRA

Utredningen genomfördes i rikstäckande skala och fokuserade inledningsvis på policyer som utvecklats för att förbättra det psykiska välbefinnandet hos HBTQIA+-ungdomar. Men under vår forsknings gång blev det uppenbart att det finns en brist på omfattande, policybaserade initiativ som är specifikt dedikerade till HBTQIA+-personers psykiska hälsa. Denna klyfta belyste behovet av att bredda strategin till att omfatta ett bredare spektrum av metoder. Därför utvidgades utredningen till att omfatta god praxis från icke-statliga organisationer och utbildningsinstitutioner, som har varit avgörande för att tillgodose behoven hos HBTQIA+-ungdomar på samhällsnivå.

God praxis	Nivå	Sektor	Ämne/er
Nationellt program för ungdomsfrågor 2016-2022	Nationell	Regering / Offentlig politik	Ungdomars utveckling, utbildning, sysselsättning, social inkludering
Nationellt program för psykisk hälsa 2018-2028	Nationell	Hälso	Psykisk hälsa, samhällsbaserad vård, antimobbning, minskning av stigma
Ljubljanas kommuns ungdomsstrategi 2016-2025	Lokal	Ungdom	Social inkludering, psykisk hälsa, trygga rum, mångfald
HBTQIA+ ungdomscenter	Lokal	Ungdom	Trygga rum, psykisk hälsa, social resiliens, samhällsengagemang
HBTQIA+ psykosocialt rådgivningsprogram	Nationell	Icke-statlig organisation / Rådgivning	Psykosocialt stöd, psykisk hälsa, diskriminering, trygga rum
Juridisk rådgivning för HBTQIA+-personer	Nationell	Lag	Juridiska rättigheter, diskriminering, hatbrott, administrativt stöd

Program för Minoritet Stress Relief Sqvot	Nationellt/Inter nationellt	Social välfärd / Icke-statlig organisation	Utestängning från boendet, psykisk hälsa, nödinkvartering
Minskning av skadeverkningar i nattlivet och förebyggande av droganvändning	Nationell	Social rättvisa	Minskning av drog- och alkoholskador, inkludering av HBTQIA+, psykosocialt stöd
God praxis för inkludering och stöd för HBTQIA+-personer i skolorna	Nationell	Grundskola och gymnasium	Inkludering, antimobbning, trygga rum, mångfald
Maribor genom rosafärgade glasögon	Lokal	Samhälle / Utbildning	Medvetenhet, inkludering, HBTQIA+- synlighet

ITALY: GOOD PRACTICES

by Municipality of Reggio Emilia

e. Ett italienskt perspektiv av kommunen Reggio Emilia

Den goda praxis som samlats in från kommunen Reggio Emilia rör olika aspekter av HBTQIA+-frågor: regelverk, kommunikation, nätverk, erkännande, stöd och utbildning och omfattar flera års verksamhet. De främjas av kommunen Reggio Emilia tillsammans med flera intressenter; I praxis nr 1 och 2 fastställs rättsliga och operativa ramar som möjliggör flera andra initiativ.

God praxis	Nivå	Sektor	Ämne/er
Avtal med Arcigay Gioconda Association	Lokal	Samhälle, Information, Socialtjänst	HBTQIA+-stöd, medvetenhet, rådgivning, antidiskriminering
Interinstitutionellt forum för att bekämpa homotransnegativitet och HBTQIA+-inkludering	Lokal	Utbildning, hälso- och sjukvård, rättsväsende, civilsamhälle	Sektorsövergripande politik, antidiskriminering, institutionellt samarbete
Deltagande i RE. A.DY-nätverket	Lokalt/Nationellt	Samhällsstyrning, social inkludering	Politik mot diskriminering, nätverksbyggande, lokalt styre
Regionalt observatorium för frågor om diskriminering och våld	Regional	Social välfärd, Folkhälsa	Datainsamling, politisk övervakning, regional samordning
Aliasidentitet för transpersoner	Lokal	Utbildning, Offentlig förvaltning, Tjänster	Könsidentitet, självbestämmande, administrativt erkännande
Trans Skrivbord	Lokal	Hälsa	Könsbekräftande vård, psykosocialt stöd, transvård
Regnbågshuset "Pier Vittorio Tondelli"	Lokal	Boende, Socialt stöd	Skyddshem, HBTQIA+-ungdomar, migranter, transpersoner
Utbildning: Frihetsberövande och transpersoner	Lokal	Rättvisa, Utbildning	Inkludering i fängelser, yrkesutbildning, transpersoners rättigheter

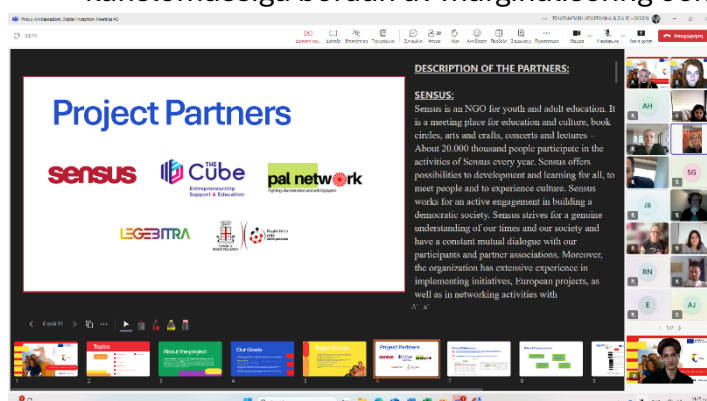
Utmärkelse för Europeiska inkluderings- och mångfaldshuvudstäder	Europé	Kommunikation , Styrning	Synlighet, institutionellt erkännande, inkluderande beslutsfattande
Initiativ för Världsdagen mot homobobtransfobi	Lokal	Kultur, Utbildning	Medvetandehöjande åtgärder, synlighet, HBTQIA+-historia och representation
Utbildning för pedagoger och lärare om inkludering och elevers välbefinnande	Lokal	Utbildning	Inkludering i skolan, lärarutbildning, genus- och affektivitetsfostran

Digitala inledande möten

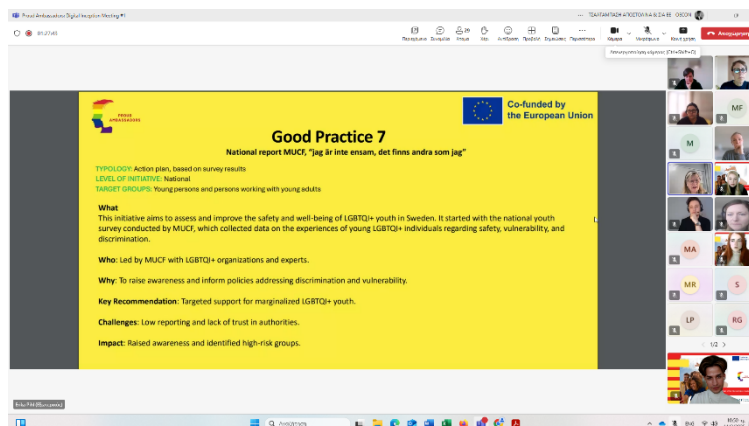
Förutom detta grundliga lokala/nationella arbete som genomfördes av partners i varje sammanhang, gav internationella utbyten ett mervärde till forskningen. Tack vare två digitala startmöten online träffades deltagare med olika bakgrund och perspektiv på HBTQIA+ och ungas psykiska hälsa för att diskutera nationella/lokala sammanhang, i termer av god praxis och gemensamma utmaningar. Dessa möten samlade en dynamisk och mångsidig grupp deltagare, inklusive beslutsfattare, utbildare, forskare, ungdomsarbetare, jurister, socialarbetare, kommunala representanter och HBTQIA+-aktivister. Rikedomen av deras erfarenheter, både professionella och levda, formade en gemensam förståelse för de strukturella, kulturella och känslomässiga dimensionerna av HBTQIA+-inkludering.

Under båda mötena **deltog mer än 40 yrkesverksamma från Belgien, Sverige, Grekland, Slovenien och Italien i strukturerade diskussioner**. Bland deltagarna fanns:

- Policyexperter och kommunala tjänstemän, t.ex. representanter från kommunen Reggio Emilia och den grekiska icke-statliga organisationen CUBE, ger insikt i institutionella ramar och offentlig förvaltning.
- Utbildare och utbildare, särskilt från svenska Sensus, som har gått i bräschen för HBTQIA+-utbildningsreformer och lärarutbildning.
- Specialister på juridik och antidiskriminering, bland annat personal från svenska och belgiska antidiskrimineringsbyråer och Sloveniens Legebitra, som tillhandahåller teknisk kunskap om erkännande av könstillhörighet, rapporteringsmekanismer och luckor inom rättsväsendet.
- Gräsrotsaktivister och ungdomsarbetare, många från HBTQIA+-föreningar från Reggio Emilia och Belgien och den kristna regnbågsrörelsen, som lyfte fram samhällets motståndskraft och levda verkligheter, särskilt i trosbaserade och lantliga miljöer.
- Yrkesverksamma inom hälsa och psykiskt välbefinnande, inklusive psykologer och forskare från kooperativ och föreningar, som betonade den känslomässiga bördan av marginalisering och luckorna i vården.

Det som skiljde de stolta ambassadörerna åt var inte bara mångfalden av de representerade länderna – utan också mångfalden av röster, levda erfarenheter och expertområden som sammanstrålade.

Mötena byggde på en rik väv av professionella och personliga perspektiv, vilket gjorde det möjligt för samtalen att gå bortom abstrakt politiskt prat till den verkliga världen där lagar levs – eller inte levs – av HBTQIA+-ungdomar.

När deltagarna delade med sig av sina insikter började gemensamma trådar framträda. Oavsett gränser eller rättssystem navigerar **unga queerpersoner över hela Europa fortfarande i många av samma systematiska utmaningar**. Rättsligt skydd, där det finns, misslyckas ofta med att fullt ut omfatta icke-binära, transpersoners och intersexpersoners identiteter och behov. I många fall vacklar lagar som ser progressiva ut på pappret när det gäller genomförandet, vilket lämnar betydande klyftor mellan rättigheter och verklighet. **Tillgång till stöd för psykisk hälsa är ett annat djupt känt problem**. Särskilt på landsbygden eller bland migrerande och marginaliserade ungdomar är tjänsterna antingen otillgängliga eller inte utrustade för att svara med kulturell och identitetsmässig kompetens. Även när stödstrukturer finns på plats är alltför många professionella dåligt förberedda på att erbjuda bekräftande vård. I skolorna fortsätter HBTQIA+-elever att diskrimineras – från föråldrade läroplaner till lärare som saknar tillräcklig utbildning – vilket ytterligare befäster isolering och sårbarhet.

Frånvaron **av trygga rum – både fysiska och emotionella** – var ett återkommande tema. För många unga queera personer finns det helt enkelt inga miljöer där de kan känna sig trygga, bekräftade och stöttade. I de fall där diskriminering förekommer är underrapportering normen. Misstro mot institutioner och rädsla för bakslag avskräcker ungdomar från att tala ut, vilket belyser det akuta behovet av system som säkerställer både skydd och ansvarsskyldighet.

Även om dessa frågor var allmänt delade, klargjorde mötena också att varje land och ort har sitt eget unika sammanhang. Belgien erkändes för att ha en stark rättslig grund, särskilt när det gäller erkännande av könstillhörighet, men kämpar med ojämnt erkännande av icke-binära och intersexuella identiteter. Sveriges progressiva politik och inkludering i utbildningsväsendet fick beröm, men oron kvarstår kring tillgången till könsbekräftande vård, särskilt för landsbygden och

marginaliserade befolkningsgrupper. I Grekland står lagstiftande landvinningar – som lagar om självidentifikation och samkönade äktenskap – i konflikt med ett djupt rotat kulturellt motstånd. Italiens konservatism på nationell nivå har bromsat utvecklingen, men kommuner som Reggio Emilia visar hur lokalt ledarskap och samarbete med det civila samhället kan driva inkluderingen framåt. Slovenien har under tiden gått i bräschen för lovande initiativ för psykisk hälsa och ungdomscenter, även om dessa fortfarande har för lite resurser och är fragmenterade.

Dessa nyanserade samtal lyfte inte bara fram problem, utan också fickor av innovation och hopp. Sloveniens HBTQIA+-ungdomscenter i Ljubljana hyllades för sitt holistiska tillvägagångssätt – en blandning av kamratstöd, resurser för psykisk hälsa och samhällsbyggande i en ungdomsledd miljö. I Italien erbjuder alias-identitetspolicyer som implementerats i offentliga institutioner transungdomar erkännande i vardagen utan medicinsk eller juridisk grindvakt. Sveriges och Belgiens omfattande lärarutbildningar nämndes ofta som exempel på systematisk integrering av HBTQIA+-frågor i skollivet. Till och med religiösa rum, som ofta ses som exkluderande, omformades genom initiativ som Sveriges Regnbågsrörelse, som visar hur tro och inkludering kan samexistera. Kommunala ramverk, som Reggio Emalias interinstitutionella tabeller, illustrerade kraften i tvärsektoriellt samarbete för att skapa hållbara, lokalt förankrade HBTQIA+-policyer.

Utifrån dessa diskussioner började projektet Stolta ambassadörer forma en strategisk färdplan för förändring. Flera prioriteringar utkristalliserades under mötena. Den främsta av dem är behovet av **rättsliga reformer** som inkluderar icke-binära och intersexuella identiteter, tillsammans med starkare verkställighetsmekanismer för att säkerställa att antidiskrimineringslagar inte bara är symboliska utan också genomförbara. Deltagarna efterlyste också en nationell utrullning av lokala initiativ som aliasidentitetssystem.

Lika viktigt är omvandlingen **av utbildningsutrymmena**. Det fanns en stark konsensus om att införa obligatoriska, SOGIESC-anpassade läroplaner, tillsammans med expertledd lärarutbildning och program för elevernas välbefinnande. När det gäller psykisk hälsa identifierades expansionen av bekräftande tjänster – särskilt i områden med dålig täckning – som en hörnsten för ungdomsstöd, tillsammans med finansiering och institutionellt stöd för HBTQIA+-center och säkra platser i samhället.

Offentliga institutioner hamnade också i fokus. Berörda parter uppmanade till att införa obligatorisk utbildning i känslighet och anti-partiskhet för brottsbekämpande myndigheter, yrkesverksamma inom den offentliga sektorn och hälso- och sjukvårdspersonal. Specialiserade, intersektionella

utbildningsmoduler rekommenderades för att stödja yrkesverksamma som arbetar med HBTQIA+-migranter, ungdomar och personer med funktionsnedsättning.

Slutligen måste strukturerna för ansvarsutkrävande stärkas. Deltagarna betonade behovet av tillgängliga, konfidentiella rapporteringsverktyg och tydliga institutionella förfaranden för att ta itu med diskriminering, uppbackade av övervaknings- och utvärderingssystem som kan följa framstegen över tid.

Gemensam god praxis

Ur dessa utbyten framträder följande gemensamma exempel på god praxis och initiativ:

- Ungdomsledda kamratstödsnätverk och trygga rum
- Civilsamhällets partnerskap med skolor och kommuner
- Offentliga kampanjer för synlighet och utbildning (t.ex. Pride-evenemang, sagostunder i drag)
- Icke-formella utbildningsinitiativ som leds av icke-statliga organisationer
- Rättsliga framsteg när det gäller erkännande av könstillhörighet och antidiskriminering

Dessa metoder visar hur samhällsinsatser kan lyckas även i miljöer med begränsade policyer.

Gemensamma utmaningar och luckor

I alla länder framträdde flera viktiga utmaningar:

- Brist på HBTQIA+-utbildning för utbildare, rådgivare och yrkesverksamma inom den offentliga sektorn
- Inkonsekvent eller uteblivet genomförande av antidiskrimineringslagar
- Begränsade resurser för psykisk hälsa skräddarsydda för HBTQIA+-ungdomar
- Institutionella kulturer som förstärker könsbinärer eller stigmatiserar icke-konformitet
- Otillräcklig synlighet och otillräckliga kontaktpunkter i skolorna
- Politiska motreaktioner eller motstånd mot inkluderande reformer

5. Fokusgrupper

Utifrån dessa gemensamma punkter började partners organisera och engagera lokala experter, aktivister, ungdomar och utbildare för att genomföra lokala fokusgrupper för att ytterligare diskutera dessa aspekter ur ett mer lokalt/nationellt perspektiv. Fokusgruppernas utgångsfrågor var:

- När det gäller de ämnen som framkommit och diskuterats under de digitala inledningsmötena, vilka positiva initiativ finns i våra sammanhang?
- Vilka är de största utmaningarna och hindren?
- Vilka andra huvudbehov och ämnen är relevanta för experterna och de ungdomar som deltar?

Här är en översikt över den diskussion som framkom i dessa 5 lokala fokusgrupper.

Sensus, Sverige

Fokusgruppen som genomfördes av Sensus syftade till att utforska den psykiska hälsan för HBTQIA+-ungdomar i Sverige. Detta initiativ samlade in perspektiv och insikter från intressenter med olika bakgrund, inklusive aktivism och professionell expertis, och gav perspektiv för att reflektera över både styrkor och kritiska brister i Sveriges nuvarande stödsystem. **Även om landet länge har betraktats som ledande när det gäller HBTQIA+-rättigheter, avslöjade samtalen en mer komplex och nyanserad verklighet**, där formella skydd ofta misslyckas med att översättas till levd säkerhet och inkludering.

Deltagarna beskrev ett **ekosystem där civilsamhällets organisationer går i bräsch för förändring**. Dessa grupper skapar inte bara trygga utrymmen och nätverk för kamratstöd, utan förespråkar också politiska reformer och tillhandahåller utbildning på områden där statliga institutioner kommer till korta. Samtidigt bidrar kulturinitiativ och offentliga medieplattformar till att förstärka queera röster och motverka stigmatisering genom synlighet och storytelling.

Experter betonade dock att stödet för psykisk hälsa fortfarande är djupt ojämnt fördelat över hela landet. Tillgången till kompetent vård för HBTQIA+-ungdomar, särskilt på landsbygden, är begränsad. Endast tre kliniker i Sverige erbjuder transspecifik vård till ungdomar, vilket resulterar i långa väntelistor och ibland nekade nödvändiga behandlingar som pubertetsblockerare. Denna geografiska skillnad återspeglas inom utbildning, där inkludering till stor del beror på enskilda lärares och administratörers attityder. **Trots** lagstadgade skyldigheter att säkerställa säkra miljöer rapporteras skolor ofta som osäkra eller ovälkomnande. Transpersoner och icke-binära studenter möter ofta institutionella hinder, som att tvingas in i könsuppdelade rum eller nekas erkännande av sina identiteter. Lärare

kan sakna utbildning – eller självförtroende – för att ta itu med HBTQIA+-frågor på ett effektivt sätt, och vissa vänder sig till och med till eleverna själva för att förklara dessa ämnen för sina kamrater. Den senaste tidens politiska motstånd och föräldrars motstånd mot inkluderande läroplaner har bara ökat trycket, vilket har lett till rädsla för censur och tillbakagång.

I det svenska rättslandskapet finns en liknande motsägelse. På pappret fortsätter framstegen: **könstillhörighetslagen** har uppdaterats för att tillåta personer så unga som 16 år att ändra sitt juridiska kön och icke-binära identiteter erkänns i allt högre grad. Ändå verkar diskrimineringslagen fortfarande inom ett binärt ramverk, vilket lämnar icke-binära individer i en juridisk gråzon. Även om ny lagstiftning som planen "Stolt och säker" skisserar starkare rättigheter för HBTQIA+-personer fram till 2027, hotar parallella reformer av lärarutbildningen att ta bort innehåll om mänskliga rättigheter, vilket undergräver år av framsteg i inkludering.

Deltagarna identifierade flera akuta luckor. **Utbildning** om HBTQIA+-inkludering är inkonsekvent och saknas ofta. Certifieringsprogram som HBTQIA+-märkning kan ge en illusion av säkerhet utan att säkerställa betydande förändringar. Juridiska processer är ofta ogenomskinliga eller otillgängliga, med offentliga samråd som ibland planeras under semesterperioder, vilket i praktiken utesluter mindre organisationer från att bidra. Civilsamhället, som en gång var en hörnsten i den svenska jämställdhetsrörelsen, står inför nedskärningar i finansieringen som minskar dess förmåga att svara.

Trots dessa utmaningar var tonen i diskussionerna inte defeatistisk – den var bestämd. Deltagarna efterlyste en rad tydliga och systematiska reformer. Dessa inkluderade obligatorisk HBTQIA+-kompetensutbildning inom alla offentliga sektorer, utbyggnad av könsbekräftande vård och reformer av diskrimineringslagen för att erkänna icke-binära identiteter. De betonade behovet av en inkluderande utbildningspolitik som garanterar elevernas värdighet och säkerhet, tillsammans med rättsliga reformprocesser som verkligen inkluderar marginaliserade röster.

Deltagarna föreslog också mer samhällsfokuserade lösningar: lokala nav för psykisk hälsa som är specialiserade på HBTQIA+-vård, stödprogram för inkluderande föräldraskap och utökad tillgång till säkra fritidsutrymmen och sport för queera ungdomar. De belyste också behovet av att läka spänningar mellan feministiska rörelser och transrörelser genom dialog och samarbete – och erkände att hållbar förändring kräver solidaritet i alla kamper för jämlikhet.

Sammanfattningsvis, även om Sverige fortfarande är ett globalt riktmärke för HBTQIA+-rättigheter, berättar unga queerpersoners levda erfarenhet en mer ojämn historia. Genom röster från yrkesverksamma och samhällsmedlemmar

underströk denna fokusgrupp att politiken måste levas, praktiseras och kontinuerligt anpassas – tills varje HBTQIA+-ung person kan känna verkligt stöd.

CUBE NGO, Grekland

I mars 2025 samlade CUBE NGO en mångsidig grupp yrkesverksamma, aktivister och unga ledare i en fokusgrupp för att möta en av Greklands mest angelägna utmaningar: den psykiska hälsan och den sociala inkluderingen av HBTQIA+-ungdomar. Sessionen, som genomfördes online och leddes av erfarna facilitatorer, fungerade både som en reflektion över den nuvarande verkligheten och som en plattform för att skapa konkreta förslag.

Fokusgruppen avslöjade en kraftfull kontrast. **På papperet har Grekland gjort betydande framsteg på lagstiftningsområdet.** Det finns redan lagar som erkänner registrerade partnerskap, skyddar mot diskriminering och tillåter juridiskt erkännande av könstillhörighet utan medicinsk inblandning. Lagen från 2024 som legaliserar samkönade äktenskap och inrättandet av en nationell strategi för HBTQIA+-jämlighet visar ytterligare detta engagemang.

"När en lag antas betyder det inte nödvändigtvis att den kommer att genomföras"

Men, som deltagarna betonade, att anta en lag betyder inte att den genomförs. Inom alla sektorer – från utbildning till hälso- och sjukvård till sysselsättning – är stödmekanismerna fortfarande inkonsekventa, underutnyttjade eller helt obefintliga. Framför allt skolorna släpar efter. Lärare saknar ofta till och med grundläggande utbildning i HBTQIA+-frågor och högre utbildningsprogram, inklusive psykologiska fakulteter, misslyckas med att förbereda yrkesverksamma för att ta itu med queera psykiska hälsoproblem på ett effektivt sätt. Bristen på samordning mellan skolor och familjer gör ofta att HBTQIA+-ungdomar inte får stöd, eftersom de hamnar i situationer där acceptansen är villkorad eller helt saknas. Deltagarna – med juridisk bakgrund, aktivistbakgrund och bakgrund inom den offentliga sektorn – påpekade också att det är vanligt med diskriminering på både offentliga och privata arbetsplatser, särskilt i små företag, och att mekanismerna för upprättelse är svaga eller obefintliga. Inom hälso- och sjukvården upplever HBTQIA+-personer skiktad stress: den psykologiska bördan av marginalisering manifesterar sig ofta i psykosomatiska tillstånd, men vårdpersonal förblir utbildade i att ge bekräftande vård.

Trots dessa utmaningar erbjöd gruppen en vision av hopp grundad på realism och uppbackad av politiska förslag.

En av de centrala rekommendationerna var att göra **SOGIESC-anpassad utbildning** obligatorisk för lärare på alla nivåer – med början i förskolor och vidare till universitet. Deltagarna betonade att inkludering måste förankras tidigt och förstärkas ofta. En annan uppmaning till åtgärder var inriktad på att stärka

systemen för **upptäckt och rapportering**, bland annat genom att reformera den grekiska ombudsmannamekanismen och inleda kampanjer för att öka allmänhetens medvetenhet för att uppmuntra till rapportering av diskriminering.

Behovet av systemreformer utvidgades till att även omfatta brottsbekämpningen. Deltagarna noterade avsaknaden av obligatorisk HBTQIA+-**utbildning för poliser och tjänstemän inom rättsväsendet** och förespråkade en rättsligt bindande ram för att ta itu med detta. Utan den förblir HBTQIA+-personer sårbara inte bara för våld utan också för ett rättssystem som är dåligt rustat för att skydda dem.

Lokala åtgärder var också en prioritet. Medan större städer som Aten och Thessaloniki är värd för pride-evenemang och stödnätverk, saknar mindre städer och landsbygdsområden ofta synlighet och resurser. Gruppen föreslog **lokala informationskampanjer** som genomfördes i samarbete med icke-statliga organisationer för att skräddarsy insatserna efter regionala behov och bryta monopolet för kapitalbaserad opinionsbildning. På samma sätt uppmanade de utbildningsministeriet att se till att den antimobbningsplattform som införs enligt lag 5029/2023 inte bara är ett symboliskt verktyg, utan en allmänt använd och förstådd mekanism, särskilt av HBTQIA+-studenter och deras familjer.

Utöver politiken föreslog deltagarna gräsrotsåtgärder som skulle kunna genomföras omedelbart. Dessa inkluderade att organisera föräldrautbildningsprogram, ge anställda ledigt för att delta i inkluderingsseminarier och etablera lokal infrastruktur för psykisk hälsa för att erbjuda akut och specialiserad vård för HBTQIA+-ungdomar. Det övergripande budskapet var tydligt: institutionell förändring måste matchas med ett personligt engagemang varje dag.

I slutändan var fokusgruppen mer än en diskussion – det var ett ögonblick av gemensam brådska och en samordnad vision. Grekland har vidtagit lovvärda lagstiftningsåtgärder, men det finns fortfarande en klyfta mellan avsikt och effekt. Att överbrygga denna klyfta kommer att kräva rättsliga reformer, yrkesutbildning, samhällsengagemang och en vilja att omforma de offentliga systemen ur ett rättviseperspektiv.

PAL Network, Belgien

Den 10 mars 2025 sammankallade PAL Network en multinationell fokusgrupp online för att ta itu med de utmaningar som påverkar HBTQIA+-ungdomar i hela Europa, särskilt när det gäller psykisk hälsa och social inkludering i Belgien. Diskussionen samlade yrkesverksamma och aktivister från Belgien, Rumänien, Armenien, Grekland, Tjeckien och Bulgarien. Deras olika perspektiv målade upp

en mosaik av regionala skillnader, rättsliga framsteg och akuta behov. I centrum för sessionen stod Belgien – ett land som ofta hyllas för sin progressiva HBTQIA+-lagstiftning. Belgiens juridiska landskap omfattar adoptionsrättigheter för samkönade par, lagar om erkännande av konstillhörighet och antidiskrimineringslagar. Landet har också banat väg för god praxis som omfattande sexualundervisning, inkluderande skolpolitik och en nationell handlingsplan mot homofobi och transfobi. Deltagarna var dock **överens om att genomförandet i den verkliga världen släpar efter lagen**. För unga

transpersoner är tillgången till könsbekräftande vård fortfarande fylld av långa väntetider och brist på utbildad personal. Mentalvårdstjänster, även om de finns tillgängliga, är ofta dåligt utrustade för att möta de unika behoven hos queera ungdomar.

Utanför Belgien delade deltagare från Armenien, Tjeckien och Grekland gemensamma frustrationer – särskilt när det gäller diskriminering i arbetslivet, mobbning i skolan och bristande tillgänglighet till hälso- och sjukvård. I många länder tvingas HBTQIA+-personer fortfarande navigera i juridiska gråzoner eller möta direkta hinder för erkännande och vård. I Armenien är transpersoner ofta hänvisade till osäkra anställningar utan kontrakt. I Grekland finns det visserligen lagar mot diskriminering, men svag tillämpning gör ungdomar sårbara. Över hela linjen **var behovet av inkluderande utbildning och utbildade, bekräftande professionella ett återkommande tema**.

Fokusgruppen lyfte också fram lovande modeller. Belgiens Lumi-hjälplinje, regionala regnbågshus och inkluderande läroplaner visar vad som är möjligt när politik möter praktik. Men även dessa är ofta underfinansierade eller koncentrerade till stadskärnor. Landsbygdsområden – i alla representerade länder – är fortfarande underförsörjda och socialt konservativa, där HBTQIA+-ungdomar är mer benägna att uppleva isolering och osynlighet.

Deltagarna delade inte bara med sig av sin oro – de föreslog djärva, konkreta förändringar. För det första betonade de behovet av standardiserad, universell tillgång till könsbekräftande och psykisk vård – inklusive lagstiftning som garanterar dessa tjänster genom offentlig vård. De efterlyste inkluderande utbildningsreformer, bland annat obligatorisk utbildning för lärare och psykologer och integrering av könsmångfald och sexuell mångfald i skolornas läroplaner. Dessa steg, menade de, är viktiga för att skapa säkra, bekräftande lärmiljöer.

En annan prioritering var att reformera lagstiftningen. Även om **Belgiens lag om erkännande av konstillhörighet** tillåter självdeklaration, innebär den fortfarande

medicinska ingrepp som strider mot principen om självbestämmande. Deltagarna föreslog helt avpatologiserade könstillhörighetslagar, som gör det möjligt för individer att uppdatera juridiska dokument utan medicinsk grindvakt. På sysselsättningsfronten föreslog de en "Workplace Inclusion Act" som går längre än att förbjuda diskriminering till att aktivt främja mångfald genom utbildning, övervakning och inkluderande anställningsmetoder.

Medierna hamnade också under lupp. Även om många lagar förbjuder diskriminerande innehåll, är det få som aktivt främjar mångfaldig representation. Deltagarna rekommenderade lagar för att kräva rättvis och korrekt synlighet för HBTQIA+ i tv, film och journalistik – med stöd av kampanjer för att öka allmänhetens medvetenhet för att utmana stigmatisering och normalisera inkludering.

Utöver den formella politiken föreslog fokusgruppen gräsrots- och samhällsledda åtgärder: utöka queer synlighet i medier på landsbygden, inrätta inkluderande stödnätverk, stärka HBTQIA+-personer genom kulturella initiativ och se till att föräldrar och vårdgivare har tillgång till utbildning om kön och sexuell mångfald.

Avslutningsvis erbjöd PAL-nätverkets fokusgrupp en bedömning och även ett kollektivt engagemang för förändring. Lagarna har gått framåt, men det finns fortfarande luckor i genomförandet. Verklig jämlikhet kräver en synkroniserad insats: en där lagar upprätthålls, yrkesverksamma utbildas, samhällen stärks och alla HBTQIA+-ungdomar kan få tillgång till de rättigheter, den respekt och det stöd de förtjänar.

LEGEBITRA, Slovenien

Den 8 april 2025 var Legebitra värd för en personlig expertfokusgrupp i Slovenien för att ta itu med de systematiska klyftor som påverkar HBTQIA+-ungdomar, särskilt när det gäller psykisk hälsa och social inkludering. Diskussionen samlade 5 akademiska forskare, yrkesverksamma inom psykisk hälsa och policyutövare för att utvärdera statens institutionella svar och för att föreslå vägar för meningsfulla reformer.

Slovenien fungerade som den centrala kontexten för sessionen. **Även om det finns rättsliga ramar som hänvisar till inkludering av hbtqia+-personer i de nationella strategierna** var deltagarna eniga: **genomförandet är bristfälligt, särskilt på landsbygden och i skolbaserade miljöer**. Queer- och transungdomar fortsätter att möta miljöer där tjänsterna antingen är otrygga eller obefintliga. Offentliga mentalvårdstjänster misslyckas med att ge bekräftande vård, och det finns inga dedikerade stödsystem som är utformade specifikt för HBTQIA+-ungdomar inom den offentliga sektorn.

"Vi har hört tillräckligt om hur dessa tjänster är 'för alla' – men i verkligheten är de uppbyggda kring en vanlig heterosexuell, cis- och neurotypisk ung person"

Diskussionen underströk flera angelägna frågor: en utbredd brist på HBTQIA+-kompetens bland psykologer, lärare och socialarbetare; ihållande homofobi och transfobi, särskilt utanför stadskärnor; Avsaknad av integritetsskydd, vilket utsätter ungdomar för ofrivilliga utflykter: Dessa hinder resulterar i känslomässig utmattning och undvikande av stödsystem. Som en deltagare sa:

"Unga människor undviker inte bara stöd, de anpassar sig strategiskt till system som ständigt skadar eller utplånar dem."

Trots dessa utmaningar delade deltagarna med sig av exempel på samhällets motståndskraft. God praxis härrör ofta från enskilda yrkesverksamma eller icke-statliga organisationers engagemang – t.ex. stödgrupper som leds av kollegor, workshoppar för kortvarig utbildning och bekräftande privata yrkesutövare. Dessa insatser är dock isolerade och osystematiska. Ett viktigt tema var frikopplingen mellan symbolpolitik och levd erfarenhet. Deltagarna kritiserade statliga institutioner för att anta vaga, ogenomförbara policyer som ger en illusion av framsteg samtidigt som de rättfärdigar passivitet. Utan mekanismer för finansiering, tillsyn eller ansvarsutkrävande förblir institutionella åtaganden retoriska.

Under fokusgruppen lade deltagarna fram en rad genomförbara reformer som är utformade för att säkerställa meningsfullt och systematiskt stöd till HBTQIA+-ungdomar inom olika sektorer. En viktig rekommendation var det obligatoriska genomförandet av **kompetensutbildning för hbtqia+ för alla yrkesverksamma inom utbildning, ungdomstjänster och psykisk hälsa**. Denna utbildning skulle vara knuten till yrkeslicens och förstärkas av mekanismer för ansvarsutkrävande, vilket säkerställer att inkluderande metoder inte är valfria, utan inbäddade i professionella standarder. Ett annat viktigt förslag var att utse utbildad personal i varje skola som är utrustade för att ge bekräftande stöd till HBTQIA+-elever. Deltagarna förespråkade också inrättandet av regionala HBTQIA+-nav för psykisk hälsa, som är helt integrerade i de offentliga hälso- och sjukvårdssystemen. Dessa centra skulle tillhandahålla både krisintervention och långsiktig psykisk hälsovård, levererad av yrkesverksamma med särskild utbildning i HBTQIA+-bekräftande praktiker. För att bekämpa pågående diskriminering efterlyste gruppen tvingande antidiskrimineringsprotokoll, kompletta med tydliga konsekvenser för skadliga beteenden som felköning, outing eller vägran att ta emot vård. Dessa protokoll skulle sätta en ny standard för ansvarsskyldighet inom institutionerna. Slutligen betonade deltagarna behovet **av permanenta samarbetsmekanismer mellan det civila samhället och regeringen**, som

möjliggör gemensam utveckling och övervakning av inkluderande politik. Dessa mekanismer måste säkerställa ett meningsfullt och resursstarkt deltagande från berörda grupper, särskilt HBTQIA+-ungdomar, för att hålla politiken grundad i levd erfarenhet och föränderliga behov.

Deltagarna betonade också kraften i samhällsåtgärder. Rekommendationerna inkluderade att öka queer synlighet i institutionella utrymmen, bygga informella nätverk av bekräftande professionella, förespråka lokal statlig finansiering av inkluderande program och erbjuda föräldrautbildning för att motverka isolering och stigmatisering. Avgörande var att de uppmanade yrkesverksamma att "sluta låtsas att neutralitet är ett säkert alternativ" och uppmanade till aktivt påverkansarbete inom institutionella miljöer.

Sammanfattningsvis belyste Legebitras fokusgrupp den stora klyftan mellan politik och praktik i Slovenien. Det finns formella åtaganden om inkludering, men de är otillräckliga utan infrastruktur, tillsyn och gräsrotsdeltagande. Verklig jämlikhet för HBTQIA+-ungdomar kräver mer än juridiskt erkännande – det kräver strukturell förändring, kulturell förändring och centrering av queer levd erfarenhet på alla nivåer i samhället.

Kommunen Reggio Emilia, Italien

Den 2 april 2025 var kommunen Reggio Emilia, med stöd av E35 Foundation, värd för en lokal fokusgrupp online som en del av projektet Proud Ambassadors. Evenemanget samlade 7 externa deltagare och 4 interna medarbetare bland lokala beslutsfattare, utbildare, aktivister och yrkesverksamma som arbetar med ungdomsstöd, hälsa, utbildning och HBTQIA+-påverkansarbete för att utforska utmaningarna och möjligheterna kring queerungdomars mentala välbefinnande och sociala inkludering. Gruppen hade en mångsidig bakgrund och expertis: representanter från de territoriella antidiskrimineringstjänsterna, chefen för kontoret för lika möjligheter vid universitetet i Modena och Reggio Emilia, samordnare för regnbågshuset och expert på HBTQIA+-invandrare, ungdomsutbildare som arbetar med migranter och flyktingar och HBTQIA+-aktivister från den lokala föreningen bidrog till ett rikt och uppriktigt samtal.

Che cosa ricomprende il concetto di "benessere mentale"?

13 responses

(Fråga: Vad innefattar begreppet "psykiskt välbefinnande" ? A: inget dömande, icke-diskriminerande, säkerhet, medvetenhet, normalitet, jämlikhet, omsorg, säkra platser, balans, lyssnande, lugn, rättigheter, välkomnande miljö)

Diskussionen kretsade kring fyra huvudteman som framkommit under de tidigare internationella onlinemötena och som är relevanta för deltagarna: **språk, stödmiljöer, utbildning och politiska reformer**. Språket blev ett kraftfullt verktyg – och en utmaning – för att skapa inkluderande miljöer för psykisk hälsa. Deltagarna betonade behovet av kulturellt känslig, icke-binär och emotionellt medveten kommunikation. Särskilt när man arbetade med ungdomar med invandrarbakgrund ansågs ordagrann översättning vara otillräcklig. I stället rekommenderade gruppen en övergång till etnokulturell anpassning som inkluderar visuella verktyg och aktivt lyssnande. Att fråga individer direkt vilket språk de föredrar lyftes fram som en enkel men radikal gest av respekt och egenmakt.

Stödmiljöer var ett annat viktigt tema. Även om tjänster som **Reggio Emilia Anti-Discrimination Node** och **Pier Vittorio Tondelli Rainbow House** fick beröm, betonade deltagarna att inkluderande utrymmen måste gå utöver krisstöd. De förespråkade samhällshubbar integrerade i bibliotek, familjecenter och kliniker, där lyssnande och social interaktion samexisterar. Sådana utrymmen, hävdade de, måste vara tillgängliga, decentraliserade och drivas i samarbete med lokala HBTQIA+-föreningar.

När det gäller utbildning pekade deltagarna på både framsteg och betydande klyftor. Universitetet i Modena och Reggio Emilia var kända för sina onlineutbildningsmoduler och aliaskarriärpolicier, men dessa var ofta begränsade till högre tjänstemän. Det rådde stark enighet om behovet av intersektionell, obligatorisk utbildning för lärare, HR-personal och offentliga tjänstemän, som omfattar könsidentitet, antidiskrimineringsprotokoll och strategier för att hantera mikroaggressioner. Gruppen föreslog också expertledd

sexual- och affektiv undervisning i skolorna, som skulle ersätta föråldrade läroplaner och stödja både elever och personal.

Fokusgruppen avslutades med en uppsättning rekommendationer som syftar till att skapa mer inkluderande och stödjande miljöer för HBTQIA+-ungdomar. Ett av de viktigaste förslagen var införandet av expertledd sexual- och affektiv undervisning på alla nivåer i skolan. Denna utbildning skulle gå utöver den grundläggande läroplanen för att ta itu med relationer, identitet och respekt på ett omfattande och bekräftande sätt. Deltagarna efterlyste också inrättandet av centrum för lyssnande och stöd inom offentliga institutioner, såsom bibliotek och hälsokliniker. Dessa center skulle fungera som tillgängliga, samhällsbaserade utrymmen där ungdomar kunde söka vägledning, stöd för psykisk hälsa och bekräftelse. En annan viktig rekommendation var att omforma intagningsformulär och tjänstedokumentation inom offentliga tjänster för att använda ett inkluderande, visuellt och kulturellt känsligt språk. Denna förändring skulle bidra till att undanröja hinder för tillgång och säkerställa att alla individer känner sig sedda och respekterade när de interagerar med offentliga system. För att ingripa i strukturell diskriminering uppmanade gruppen varje kommun att inrätta en tjänst mot diskriminering. I stället för att förlita sig på en enda fast plats skulle detta fungera som ett territoriellt nätverk som kan nå olika samhällen på ett effektivt och rättvist sätt. Slutligen betonade fokusgruppen behovet av att universiteten inför kraftfulla koder mot trakasserier och inrättar särskilda kontor mot våld. Dessa mekanismer skulle säkerställa att lärosäten är säkra, ansvarsfulla och utrustade för att reagera på incidenter av våld eller diskriminering.

Deltagarna lyfte också fram **vikten av hållbarhet och kollegialt engagemang**. De efterlyste mekanismer för att säkerställa att unga hbtqia+-röster inte bara konsulteras utan integreras i policyutveckling och tjänstedesign.

Avslutningsvis speglade fokusgruppen för Reggio Emilia ett lokalt ekosystem som är rikt på engagemang och innovation – men som fortfarande har strukturella och kulturella ineffektiviteter. Deltagarna var överens om att vägen till verklig inkludering ligger i dagliga rutiner, ihållande samarbeten och djärv institutionell förändring. Projektet Proud Ambassadors erbjuder en transnationell plattform och den lokala dialogen kommer att bidra till bredare europeiska strategier för att stärka ungdomars inflytande genom HBTQIA+.

6. Policyrekommendationer från partner

I detta dokument presenteras 25 omfattande politiska rekommendationer som bygger på fokusgruppsresultaten och nationella rapporter från Proud Ambassadors-projektpartner från Italien, Sverige, Grekland, Belgien och Slovenien. Rekommendationerna är grupperade efter tematiskt område och tilldelas respektive partner.

Psykisk hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård

1. HBTQIA+-nav för psykisk hälsa i varje region

Etablera dedikerade HBTQIA+-center för psykisk hälsa inom det offentliga hälso- och sjukvårdssystemet. Dessa nav bör erbjuda långsiktig rådgivning, krisintervention och familjestöd.

2. Offentligt finansierad könsbekräftande vård

Tillgängliggöra könsbekräftande vård genom den offentliga hälso- och sjukvården. Tjänsterna bör omfatta pubertetsblockerare, hormonbehandling och relaterat stöd för psykisk hälsa.

3. HBTQIA+-kompetensutbildning för hälso- och sjukvårdspersonal

Hälso- och sjukvårdspersonal måste få strukturerad utbildning om HBTQIA+-identiteter, hälsoskillnader och bekräftande vård. Knyt utbildning till professionell licensiering.

4. Lokala kontaktpunkter för stöd till psykisk hälsa

Skapa stödpunkter på kommunal nivå som erbjuder psykologiska tjänster, vägledning och remisser i samarbete med lokala bibliotek och kliniker.

Utbildning och inkludering i skolan

5. Obligatorisk HBTQIA+-utbildning för lärare

Alla pedagoger måste genomgå återkommande utbildning om HBTQIA+-inkludering. Utbildningen bör ta upp anti-bias-metoder, traumainformerade

tillvägagångssätt och bekräftande vård. Det bör vara kopplat till certifiering/licensiering och professionell utveckling.

6. Sexuell och affektiv utbildning av experter

Sexualundervisningen bör vara faktabaserad, icke-dömande och ledas av utbildad personal. Innehållet måste omfatta könsidentitet, relationer och känslomässigt välbefinnande på ett åldersanpassat och inkluderande sätt.

7. Inkluderande läroplan och läromedel

Revidera nationella läroplaner för att införliva HBTQIA+-historia, litteratur och rättigheter. Upprätta övervakningssystem för att säkerställa efterlevnad och inkludering.

Bevis från fältet

Det flamländska utbildningsministeriet har i samarbete med HBTQIA+-grupper som Çavaria och KliQ aktivt stött integreringen av sexuell mångfald och könsmångfald i skolornas läroplaner.

De viktigaste initiativen till stöd för denna reform gäller följande:

- *Tematiskt material och verktygslådor (t.ex. Gender in de blender) som görs tillgängliga för lärare för användning i historie-, etik- och samhällskunskapslektioner.*
- *Fortbildning anordnad för skolpersonal om inkluderande pedagogik och utbildning mot fördomar.*
- *HBTQIA+-inkluderande läslistor främjas i skolbibliotek, vilket säkerställer representation i klassrumsmaterial.*
- *KliQ tillhandahåller workshops och revisioner för hela skolan för att bedöma inkluderingsnivåer och stödja genomförandet av policyer.*

Övervakning av Onderwijsinspectie (Utbildningsinspektionen) har visat på ett förbättrat skolklimat och en större medvetenhet om könsmångfald och sexuell mångfald bland eleverna. Initiativet anses vara en modell för att integrera inkludering utan att enbart förlita sig på insatser utanför läroplanen.

8. Utsedd säker personal i varje skola

Varje skola bör ha en utbildad och synlig HBTQIA+-förespråkare (t.ex. rådgivare eller lärare) som har till uppgift att stödja eleverna, ge råd om inkluderande metoder och granska antimobbingsprotokoll.

Bevis från fältet

*I Region Stockholm har Diskrimineringsbyrån i Stockholm samarbetat med utbildningssektorn för att erbjuda **obligatorisk utbildning i HBTQIA+-medvetenhet** för lärare och skolpersonal, särskilt i kommuner där skolorna hade rapporterat högre nivåer av diskriminering eller trakasserier. Insatserna stöds av offentliga medel och genomförs ibland i samarbete med RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter).*

*Läroplanen innehåller dessutom uttryckliga krav på **normkritisk pedagogik** och **värdegrundundervisning** som betonar jämlikhet och respekt för alla oavsett könsidentitet eller sexuell läggning. Genomförandet varierar dock kraftigt mellan kommuner och enskilda skolor.*

*Som svar på bristen på **inkluderande omklädningsrum** har vissa **gymnasieskolor i Malmö och Göteborg** infört **könsneutrala omklädningsrum** och **modeller för idrott och hälsa**, särskilt för transpersoner och icke-binära elever. Dessa initiativ bygger på studentenkäter och i samarbete med HBTQIA+-ungdomsorganisationer.*

*Ändå visar studier (bl.a. från MUCF – Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) att **trans- och queerstudenter på landsbygden ofta saknar tillgång till informerade och stöttande pedagoger**. Därför finns det krav på **landsomfattande, obligatorisk HBTQIA+-utbildning för all skolpersonal**, inte bara de som väljer att delta.*

9. Inkluderande skollokaler

Se till att eleverna har tillgång till toaletter och omklädningsrum i enlighet med deras könsidentitet. Den fysiska infrastrukturen måste spegla icke-binär inkludering och inkludering av transpersoner.

Sysselsättning och inkludering på arbetsplatsen

10. Lag om inkludering på arbetsplatsen

Påbjud icke-diskriminering vid anställning och uppförande på arbetsplatsen. Kräv att arbetsgivare erbjuder HBTQIA+-utbildning och genomför regelbundna aktierevisioner.

Bevis från fältet

Sedan 2013 har initiativet Rainbow Charter (Charte Arc-en-Ciel / Regenboogcharter) hjälpt arbetsgivare i Belgien – särskilt inom den offentliga och ideella sektorn – att institutionalisera HBTQIA+-inkludering på arbetsplatsen.

Viktiga komponenter inkluderar:

- Arbetsgivarna undertecknar frivilligt Rainbow Charter och förbinder sig till icke-diskriminering, aktiva inkluderingsåtgärder och interna policyrevisioner.*
- Utvecklad av huvudstadsregionen Bryssel i samarbete med lokala icke-statliga organisationer som RainbowHouse och Tels Quels.*
- Deltagande organisationer får vägledning om hur man implementerar interna protokoll, skapar inkluderande HR-policyer och erbjuder HBTQIA+-medvetenhetsutbildning till personalen.*
- Externa utvärderings- och certifieringsmekanismer säkerställer uppföljning och trovärdighet.*

Över 60 offentliga och privata arbetsgivare i Belgien har antagit stadgan. Interna utvärderingar visade ökad synlighet för HBTQIA+-personal, förbättrat arbetsklimat och integrering av HBTQIA+-frågor i ramverk för mångfaldshantering. Modellen har kopierats i flera kommuner och stöds av EU:s fonder för social inkludering.

11. Skyddat deltagande i medvetenhetsprogram under arbetstid

Tillåt och uppmuntra anställda att delta i inkluderingsworkshops under betald arbetstid som en del av företagets policy för socialt ansvar.

Rättslig och institutionell reform

12. Juridiskt erkännande av könstillhörighet baserat på självbestämmande

Transpersoner ska kunna ändra sina juridiska könsmarkörer utan medicinska eller psykologiska utvärderingar. Lagar måste erkänna självdeklaration som det enda kriteriet, med respekt för integritet och kroppslig autonomi. Förfarandena bör förenklas, vara tillgängliga och anpassas till internationella människorättsnormer.

Bevis från fältet

År 2017 antog Grekland **lag 4491/2017** som gör det möjligt för enskilda personer att ändra sitt juridiska kön på grundval av **självbestämmande**. Personer som är 17 år och äldre kan ansöka om att ändra sitt juridiska kön genom ett förenklat domstolsförfarande, medan

minderåriga i åldern 15–16 år också kan få tillgång till denna rättighet med föräldrarnas samtycke och ett stödjande medicinskt utlåtande.

13. Utvidga antidiskrimineringslagarna till att även omfatta icke-binära och intersexpersoner

Rättsliga ramverk måste uttryckligen skydda icke-binära och intersexpersoner. Detta inkluderar att revidera befintliga diskrimineringslagar och uppdatera offentliga och administrativa dokument för att erkänna könsmångfald utöver binären man/kvinna.

Bevis från fältet

*I **Slovenien** antogs 2016 en lag mot diskriminering som lägger till sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck i förteckningen över personliga omständigheter. Intersexpersoner räknas in under den personliga aspekten av sex. Detta är den övergripande lag som står över alla andra regler eller dokument som rör diskriminering.*

Svenska antidiskrimineringsmyndigheter och organisationer har aktivt arbetat för att bredda det rättsliga skyddet till att uttryckligen inkludera icke-binära, transpersoner och personer med olika könsidentiteter. Bland de viktigaste insatserna kan nämnas:

- **RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter):** Har varit en ledande förespråkare och tillhandahållit policyrekommendationer, rapporter och direkt dialog med lagstiftare för att driva på för explicit inkludering av icke-binära identiteter i antidiskrimineringslagstiftningen. RFSL verkar också för normkritisk undervisning i skola och offentliga institutioner.
- **Lokala antidiskrimineringsbyråer (t.ex. Diskrimineringsbyrån Stockholm):** Genomföra utbildningsworkshops och seminarier som syftar till att öka medvetenheten bland beslutsfattare och allmänhet om begränsningarna i befintliga lagar och behovet av utökat könsskydd.
- **Intersektionella initiativ: Regionala** organisationer betonar den komplexa verkligheten av diskriminering som människor med flera marginaliserade identiteter möter, inklusive icke-binära och intersexpersoner, och förespråkar omfattande rättsliga reformer.
- **Samarbete med Diskrimineringsombudsmannen:** Dessa myndigheter har ett nära samarbete med DO och tillhandahåller data om verkliga fall och rapporter för att stödja rekommendationer om uppdatering av lagar och riktlinjer för att bättre skydda alla könsidentiteter.

Tillsammans har dessa insatser bidragit till att skapa en politisk och social drivkraft för att reformera Sveriges antidiskrimineringslagar för att erkänna och skydda könsmångfald bortom binären man/kvinna.

14. Stärka genomförandet av antidiskrimineringspolitiken

Befintliga lagar saknar ofta efterlevnad. Institutionerna bör upprätta tydliga disciplinära protokoll för överträdelser (t.ex. felköning, outing), med robust tillsyn, rapporteringsmekanismer och oberoende domar.

Bevis från fältet

I och med antagandet av antidiskrimineringslagen 2016 fick Slovenien också ett oberoende statligt organ, "Förespråkaren för principen om jämlikhet", som har i uppdrag att ta itu med diskriminering. Kroppens uppgifter är:

- *bedriva självständig forskning om ställningen för personer med vissa personliga förhållanden och andra frågor som rör diskriminering,*
- *offentliggöra oberoende rapporter och lämna rekommendationer till statliga myndigheter, lokalsamhällen, innehavare av offentliga auktorisationer, arbetsgivare, affärsenheter och andra organ om den etablerade situationen för personer som befinner sig i vissa personliga förhållanden (dvs. när det gäller att förebygga eller undanröja diskriminering och vidta särskilda och andra åtgärder för att undanröja diskriminering),*
- *utföra tillsynsinspektioner på grundval av klagomål,*
- *Tillhandahålla oberoende stöd till personer som utsätts för diskriminering när de utövar sina rättigheter i fråga om skydd mot diskriminering i form av rådgivning och rättsligt bistånd till klienter i andra administrativa och rättsliga förfaranden som rör diskriminering.*
- *Öka allmänhetens medvetenhet om diskriminering och åtgärder för att förebygga den.*
- *övervaka den allmänna situationen i Slovenien när det gäller skydd mot diskriminering och situationen för personer som befinner sig i vissa personliga förhållanden,*
- *föreslå att särskilda åtgärder vidtas för att förbättra situationen för personer som befinner sig i en mindre gynnsam situation på grund av vissa personliga förhållanden,*
- *delta i rättsliga förfaranden som rör diskriminering.*

Befogenheterna för den som förespråkar likabehandlingsprincipen sträcker sig till både den offentliga och den privata sektorn.

15. Transparenta och inkluderande processer för rättsliga reformer

Beslutsfattandet bör vara transparent och inkluderande och involvera HBTQIA+-organisationer, ungdomsrepresentanter och marginaliserade grupper. Undvik reformer under otillgängliga perioder (t.ex. semestrar) och se till att det finns ett brett samråd.

16. Permanenta mekanismer för samarbete mellan stat och civilsamhälle

Regeringar bör institutionalisera strukturer för samstyrning med HBTQIA+-organisationer och se till att de tillsammans utformar, genomför och övervakar policyer. Samarbete måste vara finansierat och formellt erkänt.

Bevis från fältet

Sedan 2003 **har kommunen Reggio Emilia** ett avtal med Arcigay Gioconda – en förening som har kämpat mot diskriminering och fördomar mot HBTQI+ och migranter sedan 1996 och som syftar till att främja möjligheter till socialisering och konfrontation i provinsen Reggio Emilia. Avtalet syftade till att genomföra ett gemensamt program med initiativ för att främja lika möjligheter och bekämpa könsdiskriminering. Sedan dess har samarbetet stärkts och öppnat för nya aktiviteter som genomförs på territoriell nivå.

De verksamheter som bedrivs inom ramen för avtalet mellan kommunen och föreningen är:

- Rådgivning via ett dedikerat telefonnummer och kommunikation på sociala kanaler; mottagning på föreningens huvudkontor av lämpligt utbildade volontärer
- Mötesgrupper på föreningens huvudkontor med syfte att diskutera och föra dialog
- Punto Arcobaleno (Rainbow Point): en plats för lyssning och första mottagning, öppen för alla som behöver det: individer, par, familjer och även serviceoperatörer. Förutom att lyssna erbjuder Punto Arcobaleno information, orientering om tjänster i området och rådgivning (vid behov med hjälp av proffs)
- Information/medvetandehöjande åtgärder: Genomförande av informations- och upplysningskampanjer för allmänheten som syftar till att sprida en kultur av respekt för olikheter och mot homotransfobi och homofobi samt förebyggande av sexuellt överförbara sjukdomar, särskilt till de yngre generationerna, HBTQ+-migranter, familjer och skol- och arbetsvärlden.
- Dokumentationscenter: möjlighet att ta del av skriftligt och audiovisuellt material som finns lagrat på förbundets huvudkontor
- Deltagande i den interinstitutionella tabellen för bekämpning av homotransnegativitet och HBTQ+-inkludering i kommunen, för dialog med alla relevanta intressenter från territoriet och antagande av de åtaganden som gjorts genom att underteckna det operativa protokollet.
- Designa ett hem för HBTQ+-personer som är offer för våld eller diskriminering kopplad till sexuell läggning och könsidentitet

Säkerhet, rättvisa och brottsbekämpning

17. HBTQIA+-utbildning för polis och personal inom rättsväsendet

Nationell lagstiftning måste kräva utbildning i HBTQIA+-medvetenhet för polis, rättsliga myndigheter och fängelsepersonal. Utbildningen bör inriktas på hatbrott, stöd till brottsoffer och begränsning av fördomar.

Bevis från fältet

Rekommendation baserad på TRUST COOP-projektet 2020 - 2022

TRUST COOP-projektet, där Legebitra samarbetade med den slovenska polisen, är ett viktigt steg mot att inrätta ett effektivt nationellt stödsystem för hbtj-personer som fallit offer för hatmotiverade brottsliga handlingar. I samarbete mellan den slovenska polisen och den icke-statliga organisationen Legebitra har ett omfattande utbildningsprogram utvecklats och genomförts för att utrusta poliser med de kunskaper, färdigheter och verktyg som behövs för att identifiera, ta itu med och registrera sådana brott. Som en del av projektet inrättades en särskild insatsgrupp för hbtj-personer vid Polisakademins centrum för forskning och sociala färdigheter, som fungerar som en bro mellan samhället och de brottsbekämpande myndigheterna.

Projektet tog itu med viktiga brister som framkommit i nationella och europeiska studier – framför allt bristen på förtroende för polisen och underrapporteringen av våld. Genom riktade utbildningar, alliansbyggande och medvetandehöjande åtgärder inom både polisen och hbtqi-personer lade projektet grunden för ett säkrare och mer inkluderande stödsystem.

Detta projekt var det första i sitt slag i Slovenien. Det var en bra början, men i praktiken borde utbildningen av poliser organiseras kontinuerligt och vara en del av läroplanen på Polishögskolan. Det är bara med ett långsiktigt engagemang och samarbete som vi kan se till att hbtj-personer inte längre förblir osynliga offer för våld.

18. Arbetsplatser mot diskriminering i varje kommun

Kommunerna bör inrätta arbetsplatser (virtuella eller fysiska) för att rapportera och ta itu med diskriminering, med utbildad personal och flerspråkiga tjänster.

19. Användarvänliga rapporteringsverktyg för rättighetskränkningar

Utveckla online- och mobilplattformar för att anonymt rapportera diskriminering och spåra svarsfrekvenser. Publicera verktyg brett.

Bevis från fältet

Som svar på **lag 5029/2023** ("Att leva i harmoni tillsammans – bryta tystnaden") lanserade Grekland en **nationell onlineplattform** (<https://stop-bullying.gov.gr/>) för att rapportera **skolbaserad mobbning och våld**. Även om plattformen ännu inte är helt skräddarsydd för HBTQI+-elevers specifika behov, är plattformen tillgänglig för **förskolor, grundskolor och högstadieskolor** och är ett steg mot att institutionalisera användarvänliga rapporteringsverktyg i utbildningssystemet.

Institutionellt ansvarsutkrävande och utvärdering av politiken

20. Övervaka skolans efterlevnad av inkluderingspolicyer

Inför tillsynsmekanismer för att säkerställa att skolor tillämpar protokoll mot mobbning och inkludering. Koppla efterlevnad till offentlig finansiering.

21. Institutionellt ansvar för fel i yrkesutövningen

Definiera och bestraffa diskriminerande beteende (t.ex. felkönning) av yrkesverksamma. Bygg upp klagomålssystem och genomdriv transparens i disciplinära åtgärder.

22. Ungdomars och det civila samhällets representation i översynen av politiken

Se till att HBTQIA+-ungdomar och det civila samhället är formellt representerade i utformning, granskning och reformprocesser för utbildning och rättspolitik.

Samhällsengagemang och social inkludering

23. Kampanjer för att öka medvetenheten om lokala insatser på landsbygden och i konservativa områden

Finansiera och skapa kampanjer på lokal nivå med icke-statliga organisationer för att utmana stigmatisering och utbilda invånare i underbetjänade regioner.

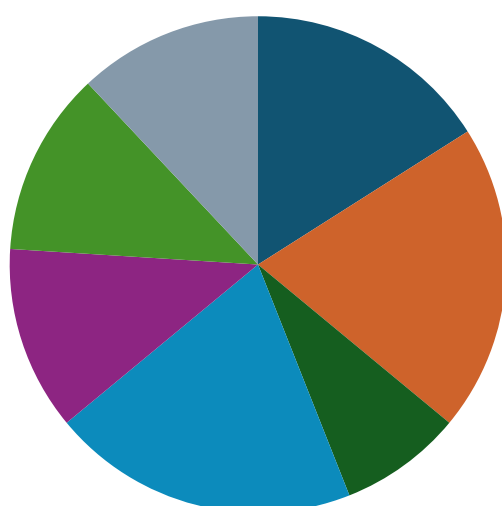
24. Lagstiftning för inkluderande medierepresentation

Inför juridiska krav för korrekt HBTQIA+-representation i media. Finansiera program för att öka allmänhetens medvetenhet och initiativ för mediekompetens.

25. Solidaritet och dialog över rörelsegränserna

Stödja samarbetsutrymmen för feministiska, trans- och andra rörelser för social rättvisa för att enas om gemensamma mål genom finansierade rundabordssamtal och gemensamt påverkansarbete.

Recommendations

- Mental Health and Healthcare Access (4)
- Education and School Inclusion (5)
- Employment and Workplace Inclusion (2)
- Legal and Institutional Reform (5)
- Safety, Justice and Law Enforcement (3)
- Institutional Accountability and Policy Evaluation (3)

7. Ytterligare förslag på gemenskapsnivå

Även om strukturella reformer och institutionell politik är avgörande, spelar åtgärder på lokal nivå en avgörande roll för att forma vardagliga erfarenheter av inkludering och säkerhet för HBTQIA+-ungdomar. Följande förslag är sprungna ur lokala insikter och återspeglar praktiska och kontextkänsliga tillvägagångssätt som kan genomföras av kommuner, gräsrotsaktörer, utbildare och yrkesverksamma inom olika sektorer. Dessa insatser syftar till att främja synlighet, stödja nätverk, kulturell lyhördhet och inkluderande miljöer på de platser där ungdomar bor, studerar och växer upp.

- **Synlighet på institutioner:** Visa inkluderande skyltar, affischer och pronomenmärken på offentliga platser för att signalera HBTQIA+-säkerhet och tillhörighet (Slovenien).
- **Nätverk för kamratstöd:** Bygg informella nätverk av HBTQIA+-bekräftande yrkesverksamma inom olika sektorer för att underlätta säkra remisser och samarbete (Slovenien, Belgien).
- **Föräldrautbildning:** Erbjud workshops för att hjälpa föräldrar att förstå och stödja HBTQIA+-barn, minska stigmatisering och avvisande av familj (Grekland, Slovenien).
- **Påverkansarbete i vardagen:** Uppmuntra yrkesverksamma att utmana utanförskap på sina arbetsplatser – på möten, i utbildning och genom policyöversyn (Slovenien).
- **Kommunal finansiering av samhällsprogram:** Förespråka finansiering av HBTQIA+-utrymmen och evenemang på lokal nivå, även i konservativa områden (Slovenien, Grekland).
- **Inkluderande idrott och fritid:** Utveckla fritidsaktiviteter, särskilt inom idrott, som inkluderar och välkomnar HBTQIA+-ungdomar (Sverige, Grekland).
- **Lokala samarbeten:** Samarbeta med regionala myndigheter, handelskammare och gräsrotsgrupper för att öka synligheten och effekten av HBTQIA+-initiativ (Grekland).
- **Etnokulturella kommunikationsverktyg:** Använd visuellt och kulturellt anpassat material för att engagera migrantgrupper mer effektivt i hälso- och sjukvård och sociala tjänster (Italien).
- **Digitala plattformar för rapportering:** Skapa och främja ungdomsvänliga, anonyma onlineverktyg för rapportering av och stöd till diskriminering (Grekland).
- **Inkluderande medieträning:** Utbilda journalister och innehållsskapare i att använda respektfullt språk och öka en korrekt och mångsidig representation av HBTQIA+-personer (Belgien).

Skapa utrymme för HBTQIA+-ungdomar att trivas